

וזהנה אם אחד רוצה לאכול מיני מזונות ופרי העץ אי אפשר לכלול בורא מיני מזונות ופרי העץ. וכן בברכות השחר אין כוללים שלא עשני גוי עבד ואשה אלא מברכים על כל דבר במיוחד, ומה ראייה מוכרחת שאסור לנו לכלול ברכה אחת עם חברתה.

ויש להבין כי בברכה אחרונה מעין שלש אם אכל מזונות ופירות הארץ ושתה יין הרי אנו כוללים ואומרים על המחיה ועל הכלכלה על הגפן ועל פרי הגפן על העץ ועל פרי העץ, ויש לחלק.

תשובה

ב"ה. מוצש"ק ט"ז מרחשון תשל"ד.

יצו ה' ברכה למע"כ ידידי הרגול הרב הגה"צ מוה"ר שמואל הומינר (שליט"א) זצ"ל.

קבלתי בערב שב"ק מכתבו ולענ"ד הדברים פשוטים, כלל הוא שאין חותמין בשתים פרט לאותם הדברים אשר החכמים ראו אותם כחדא וכמו"ש בברכות מ"ט ע"א, וכן מבואר בירושלמי לענין תרומות ומעשרות דאע"ג שמברכין על כל אחת בפני עצמה מ"מ ביחד כוללן ומברך ברכה אחת, וחושבני שהוא מפני שיקר הברכה הוא בגלל התיקון כמו שמברכים על שחיטה ועירובי חצרות ותבשילין, וכיון שהתיקון הוא ע"י כולם לכן כוללן (אע"ג שתדומת מעשר. היא רק לתיקון המעשר ולא לתיקון כל השיריים).

ומה שהביאו בשם הגר"ש סאלנאט זצ"ל דאפשר נמי לכלול פדיון מעשר שני, הוא חידוש גדול וצע"ג למעשה, כיון שאין זה תיקון אלא העברת הקדושה מהפירות על מעות או פירות אחרות.

ורק לענין על המחיה חדשו התוס' בשם הר"ח בברכות בדף מ"ד ע"א דבכגון דא לא חשיב כחותם בשתים, ואפשר דלבד מהטעם שכתבו שם בתוס' יכולים לומר שהוא מפני שגם בברהמ"ז מברכין ברכה אחת (אע"ג שהן ג' או ד') על הכל, ורק דהואיל ואם אוכל רק מיני מזונות או ענבים לחוד הוא פורט אותם לכן צריך גם עכשיו לפורטם, אבל איך אפשר להעלות על הדעת לכלול בברכה שלפניה מיני מזונות ופרי העץ, וכן גוי עבד ואשה.

אגב חושבני דאף שאמרו שם בגמ' דמושיע ישראל ובנין ירושלם חשיבי כשתים, מ"מ בחתימה של קריאת המגילה שחותמים מספק הנפרע והא"ל המושיע נלע"ד דצ"ל גם התם דחדא חשיבי. ונהעיר ח"א שבשו"ת תשובה מאהבה ח"ב סי' רל"ז נמי סובר שעל מלך ישראל חכם מברך שתים דוקא ואין לכלולם [בברכה אחת].

והנני חותם בברכה שנזכה במהרה לישועת ד' על עמו ונחלתו ולבנין ירושלם והמקדש ובביאת גו"צ.

לחשיכה, כיון שאין מי שחולק על הדין שמותר לגהץ תמיד תוך ל' על אחר ל' בלא שום היכר שזה על דעת להניח, וה"נ בערב הרגל כיון שהלבישה הרי תהא בתוך הרגל דחשיב כבר כלאחר ל'.

ולבן נלענ"ד שצריכים לפרש בכל המקומות לא כמו שנראה מפשטות הדברים, רק צריכים לומר שלענין כבוס וגיהוץ לא נתכוין כלל הרמ"א גם על יום השביעי, וכן בהגהתו שביו"ד סי' שצ"ט סעי' ג' צריכים ג"כ לפרש דקאי רק על רחיצה ותספורת ולא על כבוס דשפיר שרי ביום ז' לכבס גם לפני חצות היום אע"ג שלא ניכר כלל שזה לצורך הרגל וכדאמרו דה"ז חשיב כמו על אחר ל', ומ"ש המשנ"ב בסי' תקמ"ח ס"ק ל"ב על תספורת וכביסה כונתו תספורת בכל ל' ועל מלאכת כביסה כונתו רק על ששה ימים הראשונים שאסור במלאכה, וגם ההגהות אשרי שהובא בש"ך שצ"ט סק"י הרי מיירי התם בתספורת שאיסורו נודהג כל ל' ולא מגיהוץ וכביסה שזה על דעת ללבוש ברגל דשפיר שרי לפני חצות גם ביום השביעי וכ"ש בח' וט'.

הן אמנם ראיתי בערה"ש יו"ד סי' שצ"ט סעי' ט"ו שפירש דגם ביום השביעי צריך להיות דוקא סמוך לערב. והעלה חידוש גדול ממה שדייק מלשון הטור, לענ"ד הוא תמוה והמעייין יראה לענ"ד שמהטור לא מוכח כלום, אך לפי"ד לכאורה נראה שמותר לכבס בתוך ל' עבור ללבוש בשבת בכה"ג שניכר שזה לצורך שבת כמו בערב הרגל ולכאורה זה מוזר מאד, עכ"פ נמצא דלפי דברינו אלה שמחמירים לא לכבס ולגהץ תוך ל' על אחר ל' הוא רק מפני שהרי הם חשבו כמו שנראה מפשטות הדברים ובפרט מהאחרונים דההיכר של סמוך ללילה בערב הרגל קאי גם על מלאכת כביסה וגיהוץ בכל תוך ל' והרי נתבאר לענ"ד שזה לא נכון.

כז

הברכות שנברך בקבלת פני משיח צדקנו

הרב שמואל הומינר
ירושלים

בעזה"י יום א' בשבת פ' וירא, תשל"ד.

לכבוד וכו' רב שלוי וברכה.

השי"ת יזכנו מהרה לקבל פני משיח ונברך אי"ה ארבע ברכות: א. ברוך... חכם הרוים, שבודאי יהיה שם ששים רבוא ישראל וכהנה וכהנה עד אין מספר. ב. ברוך... שחלק מחכמתו ליראיו. ג. ברוך... שחלק מכבודו ליראיו. ד. ברוך... שהחיינו.

ויש להסתפק אם ברכה ב. ג. אולי אפשר לכלול ביחד שחלק מחכמתו ומכבודו ליראיו, או אולי הרי משנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות.